

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ

تحلیل سیاسی تجربی

مقدمه‌ای بر روش‌های کمی و کیفی
تحقیق در علوم سیاسی

تألیف

یارول بی. مانهایم و همکاران

ترجمه

دکتر رضا افخمی

دانشگاه امام صادق

انتشارات دانشگاه امام صادق (علیه السلام)
تهران: بزرگراه شهید چمران،
پل مدیریت
تلفکس: ۸۸۳۷۰۱۴۲
صندوق پستی: ۱۴۶۵۵-۱۵۹
E-mail: isu.press@yahoo.com
فروشگاه اینترنتی:
www.ketabesadiq.ir

تحلیل سیاسی تجربی: مقدمه‌ای بر روش‌های کمی و کیفی تحقیق در علوم سیاسی ■ تألیف: یارول بی مانهایم و همکاران ■ مترجم: دکتر رضا افخمی ■ ناشر: دانشگاه امام صادق (ع) ■ ویراستار: محمد رضا موسوی نمایه‌سازی: رضا دیبا ■ چاپ اول: ۱۳۹۱ ■ قیمت: ۱۴۵۰۰۰ ریال ■ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه چاپ و صحافی: زلال کوثر ■ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۲۰۱-۶

همه حقوق محفوظ و متعلق به ناشر است.

این اثر ترجمه‌ای است از:

Empirical political analysis: quantitative and qualitative research methods
Jarol Manheim and et.al, Longman, 2008

عنوان و نام پدیدآور: تحلیل سیاسی تجربی: مقدمه‌ای بر روش‌های کمی و کیفی تحقیق در علوم سیاسی / تألیف یارول بی. مانهایم و همکاران: ترجمه رضا افخمی.
مشخصات نشر: تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری: ۴۸۰ ص.؛ مصور، نمودار.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۲۰۱-۶
وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: عنوان اصلی:
Empirical political analysis: quantitative and qualitative research methods, 7th ed., c2008.
یادداشت: کتابنامه: ص. ۴۶۵ - ۴۷۵.
یادداشت: نمایه.
موضوع: علوم سیاسی -- تحقیق
شناسه افزوده: مانهایم، یارول، ۱۹۴۶ - م.
شناسه افزوده: Manheim, Jarol B.
شناسه افزوده: افخمی، رضا، مترجم
شناسه افزوده: دانشگاه امام صادق (ع)
رده بندی کنگره: ۱۳۹۱ ت ۱۶/۳ JA
رده بندی دیویی: ۰۷۲/۳۲۰
شماره کتابشناسی ملی: ۲۷۶۵۱۹۶

فهرست مطالب

۲۵ سخن ناشر
۲۷ مقدمه مترجم
۲۹ فصل ۱. فرآیند تحقیق
۲۹ ۱-۱. تقاضا برای شناخت
۳۰ ۲-۱. اکتساب دانش
۳۰ ۳-۱. استفاده از دانش
۳۱ ۴-۱. تحلیل تجربی (عینی) در مقابل تحلیل ارزشی
۳۲ ۵-۱. دانش علمی
۳۲ ۶-۱. روش علمی
۳۴ ۷-۱. تحقیق علمی
۳۴ ۸-۱. فرآیند تحقیق
۳۴ ۹-۱. فرموله کردن نظریه
۳۵ ۱۰-۱. نمونه‌ای از تحقیق
۳۷ ۱۱-۱. عملیات کردن تئوری
۳۹ ۱۲-۱. انتخاب تکنیک‌های مناسب تحقیق
۴۰ ۱۳-۱. مشاهده رفتار
۴۱ ۱۴-۱. تعمیم سازی
۴۱ ۱۵-۱. تأثیر هاوثرن
۴۳ ۱۶-۱. تحلیل داده‌ها

- ۱۷-۱. آیا رابطه‌ای وجود دارد؟..... ۴۳
- ۱۸-۱. چه نوع رابطه‌ای وجود دارد؟..... ۴۴
- ۱۹-۱. اطمینان به یافته‌ها ۴۵
- ۲۰-۱. تفسیر و تحلیل نتایج تحقیق ۴۵
- ۲۱-۱. ملاحظات اخلاقی ۴۶
- ۲۲-۱. نتیجه‌گیری ۴۷
- ۲۳-۱. خلاصه نکات اصلی ۴۸
- فصل ۲. تئوری‌سازی مفاهیم و فرضیات در پژوهش سیاسی ۴۹
- ۱-۲. هدف از تئوری ۵۰
- ۲-۲. تئوری‌ها یاری دهنده تحلیل‌ها هستند ۵۱
- ۳-۲. ماهیت نظریه در علوم اجتماعی ۵۳
- ۴-۲. سودمندی تئوری‌ها ۵۳
- ۵-۲. منطق ساخت تئوری ۵۴
- ۶-۲. یک مثال ۵۴
- ۷-۲. استقراء ۵۶
- ۸-۲. قیاس ۵۸
- ۹-۲. ساخت تئوری ۵۹
- ۱۰-۲. ویژگی‌های تئوری‌های سودمند ۵۹
- ۱۱-۲. عناصر تئوری در علوم اجتماعی ۶۰
- ۱۲-۲. تعریف مفاهیم ۶۱
- ۱۳-۲. چگونه مفاهیم را سودمند ساخت؟ ۶۱
- ۱۴-۲. روابط در نظریه علوم اجتماعی ۶۳
- ۱۵-۲. روابط همپراکنش (همبستگی) ۶۴
- ۱۶-۲. آزمایش علیت ۶۴
- ۱۷-۲. روابط کاذب ۶۵

فهرست مطالب □ ۷

۱۸-۲	روابط منفی و مثبت	۶۶
۱۹-۲	آزمایش تئوری و تفصیل آن	۶۷
۲۰-۲	آزمایش تئوری	۶۷
۲۱-۲	نقش فرضیات	۶۹
۲۲-۲	تعریف فرضیه	۶۹
۲۳-۲	تبدیل مفاهیم به متغیرات	۷۰
۲۴-۲	متغیرهای مستقل و وابسته	۷۱
۲۵-۲	متغیرهای میانی (مداخله‌گر)	۷۲
۲۶-۲	متغیرهای مقدم	۷۳
۲۷-۲	نحوه تشکیل فرضیات	۷۴
۲۸-۲	آزمایش غیر مستقیم تئوری	۷۶
۲۹-۲	ملاحظات اخلاقی	۷۷
۳۰-۲	نتیجه‌گیری	۷۷
۳۱-۲	خلاصه نکات اصلی	۷۸
۳۲-۲	تمرینات تحقیقی	۷۸
۳	پی‌ریزی بنیان تحقیق: تکنیک‌های کاوش نظامند منابع و مآخذ	۸۱
۱-۳	استفاده از ادبیات موجود تحقیق	۸۲
۲-۳	یافتن جایگاه تحقیق خود	۸۳
۳-۳	فرآیند دو سویه تحقیق	۸۳
۴-۳	ایجاد سیستم کاوش در ادبیات تحقیق	۸۴
۵-۳	فهرست کردن کلید واژه‌ها	۸۵
۶-۳	استفاده از جدول فهرست کلمات	۸۵
۷-۳	نمابه‌های ژورنال‌ها و پایگاه داده‌ها	۸۶
۸-۳	جستجو از طریق کلید واژه‌ها	۸۷
۹-۳	جستجو از کلید واژه تا جستجوی موضوعی	۸۸

- ۱۰-۳. پالایش جستجو ۸۸
- ۱۱-۳. جستجوی نمایه‌های علمی موضوعی ۸۹
- ۱۲-۳. خلاصه فرآیند کاوش ادبیات تحقیق ۹۰
- ۱۳-۳. کاتالوگ‌های کتابخانه ۹۰
- ۱۴-۳. سازمان کتابخانه ۹۱
- ۱۵-۳. جستجو در کاتالوگ کتابخانه ۹۲
- ۱۶-۳. سازمان‌دهی یافته‌های ادبیات تحقیق ۹۳
- ۱۷-۳. ثبت و ضبط در ادبیات تحقیق ۹۳
- ۱۸-۳. چرا باید یادداشت برداری‌ها را حفظ کرد؟ ۹۴
- ۱۹-۳. مرور و خلاصه کردن ادبیات تحقیق ۹۵
- ۲۰-۳. ساماندهی ادبیات تحقیق ۹۵
- ۲۱-۳. ملاحظات اخلاقی ۹۶
- ۲۲-۳. نتیجه‌گیری ۹۶
- ۲۳-۳. خلاصه نکات اصلی ۹۶
- ۲۴-۳. تمرینات تحقیقی ۹۷
- فصل ۴. کاوش در اینترنت ۹۹**
- ۱-۴. چه اطلاعاتی در اینترنت وجود دارد؟ ۱۰۰
- ۲-۴. جستجوی اطلاعات ۱۰۰
- ۳-۴. راهبردهای کاوش در اینترنت ۱۰۲
- ۴-۴. نوع نیازهای خود را مشخص نمایید ۱۰۲
- ۵-۴. کلید واژه‌های مناسب را انتخاب نمایید ۱۰۳
- ۶-۴. بیش از یک موتور جستجوگر استفاده نمایید ۱۰۳
- ۷-۴. از امکانات جستجوی پیشرفته استفاده نمایید ۱۰۳
- ۷-۴. از راهنمای موضوعی در اینترنت استفاده نمایید ۱۰۳
- ۹-۴. نتایج کاوش‌ها را محدود نمایید ۱۰۴

فهرست مطالب □ ۹

- ۱۰-۴. نتایج جستجوی خود را به حداکثر برسانید..... ۱۰۴
- ۱۱-۴. وب نامرئی را جستجو نمائید..... ۱۰۵
- ۱۲-۴. نتایج جستجوی خود را ارزیابی نمائید..... ۱۰۵
- ۱۳-۴. نتایج کاوش اینترنتی خود را حفظ و سامان دهید..... ۱۰۶
- ۱۴-۴. نتایج تحقیق اینترنتی را ارجاع دهید..... ۱۰۷
- ۱۵-۴. صفحات نامرئی در اینترنت..... ۱۰۷
- ۱۶-۴. برخی از منابع علوم سیاسی در اینترنت..... ۱۰۸
- ۱۷-۴. ملاحظات اخلاقی..... ۱۰۹
- ۱۸-۴. نتیجه‌گیری..... ۱۰۹
- ۱۹-۴. خلاصه نکات اصلی..... ۱۱۰
- ۲۰-۴. تمرینات تحقیقی..... ۱۱۰
- ۱۱۱ فصل ۵. از ذهنیت تا عینیت: عملیاتی کردن و اندازه‌گیری..... ۱۱۱
- ۱-۵. عملیاتی کردن: ارتباط میان تئوری و مشاهدات..... ۱۱۲
- ۲-۵. اجرای سنجش با ابزار..... ۱۱۳
- ۳-۵. مشاهده شاخص‌ها..... ۱۱۴
- ۴-۵. استفاده از شاخصهای چندگانه..... ۱۱۵
- ۵-۵. تعاریف عملیاتی..... ۱۱۶
- ۶-۵. اهمیت تعاریف دقیق..... ۱۱۶
- ۷-۵. تکمیل ابزار سنجش..... ۱۱۸
- ۸-۵. اندازه‌گیری..... ۱۱۸
- ۹-۵. سطوح اندازه‌گیری..... ۱۱۹
- ۱۰-۵. سطح اندازه‌گیری اسمی..... ۱۱۹
- ۱۱-۵. سطح اندازه‌گیری رتبه‌ای..... ۱۲۰
- ۱۲-۵. سطح اندازه‌گیری فاصله‌ای یا نسبی..... ۱۲۰
- ۱۳-۵. فرضیات عملیاتی..... ۱۲۳

- ۱۲۵..... ۱۴-۵. خطای اندازه‌گیری
- ۱۳۰..... ۱۵-۵. روائی (اعتبار)
- ۱۳۱..... ۱۶-۵. روائی درونی در مقابل روائی بیرونی
- ۱۳۱..... ۱۷-۵. عوامل تهدید کننده روائی
- ۱۳۳..... ۱۸-۵. عواملی که به‌عنوان تهدید کننده روائی بیرونی محسوب می‌شوند
- ۱۳۴..... ۱۹-۵. انواع روائی‌یابی
- ۱۳۵..... ۲۰-۵. روائی‌یابی عملی
- ۱۳۵..... ۲۱-۵. روائی‌یابی ساختاری
- ۱۴۰..... ۲۲-۵. روائی‌یابی صوری
- ۱۴۰..... ۲۳-۲. پایائی
- ۱۴۰..... ۲۴-۵. روائی در مقابل پایائی
- ۱۴۱..... ۲۵-۵. آزمایش پایائی
- ۱۴۴..... ۲۶-۵. ملاحظات اخلاقی
- ۱۴۵..... ۲۷-۵. نتیجه‌گیری
- ۱۴۵..... ۲۸-۵. خلاصه نکات اصلی
- ۱۴۶..... ۲۹-۵. تمرینات تحقیقی
- ۱۴۷..... فصل ۶. انجام تحقیق از روی یک برنامه یا طرح تحقیق
- ۱۴۸..... ۱-۶. هدف پژوهش و طرح پژوهش
- ۱۴۸..... ۲-۶. انواع تحقیق
- ۱۴۹..... ۳-۶. چگونه با فرضیات رقیب (جانشین) در طرح تحقیق مواجه شویم؟
- ۱۵۰..... ۴-۶. ارزیابی فرضیات رقیب جانشین
- ۱۵۵..... ۵-۶. کفایت طرح
- ۱۵۶..... ۶-۶. فرضیات رقیب جانشین در برابر فرضیات دیگر
- ۱۵۶..... ۷-۶. طرح‌های تحقیق آزمایشی
- ۱۶۱..... ۸-۶. تخصیص پاسخگویان در گروه‌ها

۹-۶. تخصیص تصادفی گروه‌ها.....	۱۶۲
۱۰-۶. تخصیص گروه‌ها بر اساس ویژگی‌ها.....	۱۶۲
۱۱-۶. آزمایشات ارتباطات سیاسی.....	۱۶۴
۱۲-۶. طرح‌های آزمایش میدانی و غیر آزمایشی.....	۱۶۴
۱۳-۶. آزمایشات میدانی.....	۱۶۵
۱۴-۶. طرح تحقیق غیر آزمایشی.....	۱۶۶
۱۵-۶. طرح‌های تحقیق شبه آزمایشگاهی.....	۱۶۶
۱۶-۶. طرح سری زمانی.....	۱۶۸
۱۷-۶. روندهای متغیر.....	۱۷۰
۱۸-۶. رگرسیون بسوی میانگین.....	۱۷۰
۱۹-۶. ایجاد یک طرح تحقیق.....	۱۷۱
۲۰-۶. طرح تحقیق کیفی در مقابل طرح تحقیق کمی.....	۱۷۱
۲۱-۶. ملاحظات اخلاقی.....	۱۷۲
۲۲-۶. نتیجه‌گیری.....	۱۷۲
۲۳-۶. خلاصه نکات اصلی.....	۱۷۳
۲۴-۶. تمرینات تحقیقی.....	۱۷۳
فصل ۷. نمونه‌گیری.....	۱۷۵
۱-۷. تعریف یک نمونه معرف.....	۱۷۶
۲-۷. جلوگیری از انحراف در نمونه‌گیری.....	۱۷۸
۳-۷. فرآیندهای انتخاب یک نمونه معرف.....	۱۷۹
۴-۷. نمونه‌های تصادفی.....	۱۷۹
۵-۷. استفاده از جدول اعداد تصادفی.....	۱۸۰
۶-۷. تنوع در نمونه‌گیری تصادفی.....	۱۸۲
۷-۷. نمونه‌های تصادفی نظام مند.....	۱۸۲
۸-۷. تمایل و انحراف نظام مند.....	۱۸۳

- ۷-۹. نمونه‌گیری خوشه‌ای یا نمونه‌های تصادفی چند مرحله‌ای منطقه‌ای..... ۱۸۴
- ۷-۱۰. فرآیند نمونه‌گیری چند مرحله‌ای..... ۱۸۴
- ۷-۱۱. نمونه‌گیری طبقه‌ای..... ۱۸۷
- ۷-۱۲. نمونه‌گیری سهمیه‌ای و قضاوتی..... ۱۸۹
- ۷-۱۳. حجم مناسب یک نمونه..... ۱۸۹
- ۷-۱۴. همسانی..... ۱۹۰
- ۷-۱۵. تعداد طبقات..... ۱۹۰
- ۷-۱۶. خطای نمونه‌گیری..... ۱۹۱
- ۷-۱۷. دامنه اطمینان..... ۱۹۱
- ۷-۱۸. سطح اطمینان..... ۱۹۲
- ۷-۱۹. ملاحظات اخلاقی..... ۱۹۳
- ۷-۲۰. نتیجه‌گیری..... ۱۹۴
- ۷-۲۱. خلاصه نکات اصلی..... ۱۹۴
- ۷-۲۲. تمرینات تحقیقی..... ۱۹۵
- فصل ۸. تحقیق پیمایشی..... ۱۹۷
- ۸-۱. مراحل فرآیند یک پیمایش..... ۱۹۹
- ۸-۲. مفهوم‌سازی..... ۲۰۰
- ۸-۳. طرح پیمایش..... ۲۰۱
- ۸-۴. پیمایش‌های مقطعی..... ۲۰۱
- ۸-۵. پیمایش طولی..... ۲۰۲
- ۸-۶. مطالعات روندی..... ۲۰۲
- ۸-۷. مطالعات پانلی..... ۲۰۳
- ۸-۸. مقیاس‌سازی..... ۲۰۴
- ۸-۹. انواع سئوالات پرسشنامه - پرسش‌های باز..... ۲۰۶
- ۸-۱۰. پرسش‌های بسته..... ۲۰۶

فهرست مطالب □ ۱۳

۲۰۷.....	۱۱-۸. جمله‌بندی پرسش‌ها
۲۰۸.....	۱۲-۸. طولانی بودن پرسش
۲۰۸.....	۱۳-۸. پیچیدگی پرسش
۲۰۸.....	۱۴-۸. پرسش‌های دو وجهی
۲۰۹.....	۱۵-۸. یکسویه‌گری
۲۰۹.....	۱۶-۸. یکسویه‌گری در مجموعه پاسخ‌ها
۲۰۹.....	۱۷-۸. مجادله‌انگیز بودن
۲۱۰.....	۱۸-۸. تشویق به پاسخ‌های مشروط
۲۱۰.....	۱۹-۸. اجبار به پاسخ
۲۱۰.....	۲۰-۸. ساختار پرسشنامه
۲۱۲.....	۲۱-۸. شکل پرسشنامه
۲۱۲.....	۲۲-۸. انواع پیمایش‌ها
۲۱۲.....	۲۳-۸. مصاحبه‌های چهره به چهره
۲۱۳.....	۲۴-۸. پیمایش‌های پستی
۲۱۴.....	۲۵-۸. پیمایش‌های تلفنی
۲۱۵.....	۲۶-۸. پیمایش‌های اینترنتی
۲۱۶.....	۲۷-۸. آموزش پرسنل مصاحبه‌گر
۲۱۷.....	۲۸-۸. راهنمای مصاحبه
۲۱۸.....	۲۹-۸. پیش‌آزمون
۲۱۹.....	۳۰-۸. پیمایش اصلی
۲۲۰.....	۳۱-۸. کنترل و نظارت
۲۲۱.....	۳۲-۸. تأییدیه
۲۲۲.....	۳۳-۸. تحلیل ثانویه داده‌های پیمایشی
۲۲۳.....	۳۴-۸. آرشیو داده‌ها
۲۲۴.....	۳۵-۸. ملاحظات اخلاقی

۲۲۵.....	۳۶-۸. نتیجه‌گیری
۲۲۶.....	۳۷-۸. خلاصه نکات اصلی
۲۲۶.....	۳۸-۸. تمرینات تحقیقی
۲۲۹.....	فصل ۹. تکنیک‌های مقیاس‌سازی
۲۳۰.....	۱-۹. هنر مقیاس‌سازی
۲۳۰.....	۲-۹. ساخت مقیاس: دو نکته مهم
۲۳۰.....	۳-۹. روائی
۲۳۱.....	۴-۹. پایائی
۲۳۲.....	۵-۹. مقیاس لیکرت
۲۳۳.....	۶-۹. مقیاس گوتمن
۲۳۷.....	۷-۹. مقیاس تورستون
۲۳۷.....	۸-۹. مقیاس تفاضل معنائی
۲۳۸.....	۹-۹. ملاحظات اخلاقی
۲۳۹.....	۱۰-۹. نتیجه‌گیری
۲۳۹.....	۱۱-۹. خلاصه نکات اصلی
۲۳۹.....	۱۲-۹. تمرینات تحقیقی
۲۴۱.....	فصل ۱۰. تحلیل محتوا
۲۴۲.....	۱-۱۰. تعریف تحلیل محتوا
۲۴۲.....	۲-۱۰. مقدمات استفاده از تحلیل محتوا
۲۴۳.....	۳-۱۰. انتخاب جمعیت مورد مطالعه
۲۴۴.....	۴-۱۰. انتخاب واحد تحلیل
۲۴۵.....	۵-۱۰. تحلیل محتوا با استفاده از رایانه
۲۴۶.....	۶-۱۰. انجام تحلیل محتوای موضوعی
۲۴۶.....	۷-۱۰. ایجاد یک لغت‌نامه
۲۴۷.....	۸-۱۰. مقایسهٔ جفتی

۲۴۷.....	۹-۱۰. انجام تحلیل محتوای ساختاری.....
۲۴۹.....	۱۰-۱۰. تحلیل محتوای ساختاری در مقابل تحلیل محتوای موضوعی.....
۲۴۹.....	۱۱-۱۰. مسائل خاص استفاده از تحلیل محتوا.....
۲۴۹.....	۱۲-۱۰. محتوای یکسویه.....
۲۵۰.....	۱۳-۱۰. مخاطب مورد نظر.....
۲۵۰.....	۱۴-۱۰. نمونه معرف.....
۲۵۰.....	۱۵-۱۰. پایانی در کدگذاری.....
۲۵۱.....	۱۶-۱۰. محاسبه پایانی.....
۲۵۲.....	۱۷-۱۰. ملاحظات اخلاقی.....
۲۵۲.....	۱۸-۱۰. نتیجه گیری.....
۲۵۳.....	۱۹-۱۰. خلاصه نکات اصلی.....
۲۵۳.....	۲۰-۱۰. تمرینات تحقیقی.....
۲۵۵.....	فصل ۱۱. منابع و کاربرد داده‌های تجمیعی.....
۲۵۵.....	۱-۱۱. تعریف داده‌های تجمیعی.....
۲۵۶.....	۲-۱۱. انواع گروه‌ها.....
۲۵۷.....	۳-۱۱. انواع داده‌های تجمیعی.....
۲۵۸.....	۴-۱۱. داده‌های سرشماری‌ها.....
۲۵۹.....	۵-۱۱. آمارهای سازمانی.....
۲۶۰.....	۶-۱۱. پیمایش‌های نمونه‌ای.....
۲۶۰.....	۷-۱۱. تحلیل محتوای نشریات.....
۲۶۱.....	۸-۱۱. داده‌های مربوط به حوادث.....
۲۶۱.....	۹-۱۱. داوری متخصصین.....
۲۶۲.....	۱۰-۱۱. محدودیت‌های کاربرد داده‌های تجمیعی.....
۲۶۲.....	۱۱-۱۱. خطای محیطی.....
۲۶۳.....	۱۲-۱۱. دقت متغیرها.....

۲۶۳.....	۱۳-۱۱. ساخت شاخص‌های سودمند.....
۲۶۷.....	۱۴-۱۱. منابع داده‌های تجمیعی.....
۲۶۸.....	۱۵-۱۱. جمع‌آوری داده‌های تجمیعی.....
۲۶۹.....	۱۶-۱۱. ملاحظات اخلاقی.....
۲۶۹.....	۱۷-۱۱. نتیجه‌گیری.....
۲۶۹.....	۱۸-۱۱. خلاصه نکات اصلی.....
۲۷۰.....	۱۹-۱۱. تمرینات تحقیقی.....
۲۷۱.....	فصل ۱۲. پژوهش تطبیقی.....
۲۷۱.....	۱-۱۲. چرا پژوهش تطبیقی؟.....
۲۷۲.....	۲-۱۲. نیازمندی‌های یک پژوهش تطبیقی.....
۲۷۳.....	۳-۱۲. طراحی پرسش‌های قابل انتقال.....
۲۷۴.....	۴-۱۲. استفاده از مقیاس‌های برابر.....
۲۷۴.....	۵-۱۲. استفاده از متغیرهای همانند.....
۲۷۶.....	۶-۱۲. استفاده از متغیرهای مخصوص به هر کشور.....
۲۷۷.....	۷-۱۲. انتخاب کیس برای تحقیق.....
۲۷۸.....	۸-۱۲. مطالعه تطبیقی در کشورهای بسیار مشابه.....
۲۷۸.....	۹-۱۲. مطالعه تطبیقی در کشورهای بسیار متفاوت.....
۲۷۹.....	۱۰-۱۲. یافتن مشاهدات مستقل.....
۲۸۰.....	۱۱-۱۲. داده‌ها در مطالعات تطبیقی.....
۲۸۱.....	۱۲-۱۲. داده‌های تجمیعی.....
۲۸۱.....	۱۳-۱۲. داده‌های پیمایشی.....
۲۸۳.....	۱۴-۱۲. ملاحظات اخلاقی.....
۲۸۳.....	۱۵-۱۲. نتیجه‌گیری.....
۲۸۴.....	۱۶-۱۲. خلاصه نکات اصلی.....
۲۸۴.....	۱۷-۱۲. تمرینات تحقیقی.....

فصل ۱۳. تحلیل شبکه اجتماعی.....	۲۸۷
۱-۱۳. مفهوم شبکه‌های اجتماعی.....	۲۸۷
۲-۱۳. داده‌های شبکه اجتماعی.....	۲۸۸
۳-۱۳. ماتریس‌های شبکه اجتماعی.....	۲۸۹
۴-۱۳. نقشه شبکه اجتماعی.....	۲۹۱
۵-۱۳. انواع شبکه‌ها.....	۲۹۲
۶-۱۳. نقش اعضای شبکه اجتماعی.....	۲۹۴
۷-۱۳. تحلیل اعمال نفوذ.....	۲۹۵
۸-۱۳. ارتباطات بیرونی.....	۲۹۶
۹-۱۳. ملاحظات اخلاقی.....	۲۹۷
۱۰-۱۳. نتیجه‌گیری.....	۲۹۸
۱۱-۱۳. خلاصه نکات اصلی.....	۲۹۹
۱۲-۱۳. تمرینات تحقیقی.....	۲۹۹
فصل ۱۴. آماده‌سازی و پردازش داده‌ها.....	۳۰۱
۱-۱۴. کدگذاری نمادهای عددی چه معنایی دارند؟.....	۳۰۱
۲-۱۴. نقش کدگذاری.....	۳۰۲
۳-۱۴. کدگذاری داده‌ها با سطح اندازه‌گیری اسمی.....	۳۰۳
۴-۱۴. داده‌ها با سطح اندازه‌گیری رتبه‌ای.....	۳۰۴
۵-۱۴. داده‌ها با سطح اندازه‌گیری فاصله‌ای یا نسبی.....	۳۰۵
۶-۱۴. کتابنامه و فهرست کدگذاری.....	۳۰۶
۷-۱۴. پردازش و وارد کردن داده‌ها.....	۳۰۸
۸-۱۴. ملاحظات اخلاقی.....	۳۱۰
۹-۱۴. نتیجه‌گیری.....	۳۱۰
۱۰-۱۴. خلاصه نکات اصلی.....	۳۱۱
۱۱-۱۴. تمرینات تحقیقی.....	۳۱۱

فصل ۱۵. توصیف داده‌ها و ساخت جداول و نمودارها.....	۳۱۳
۱-۱۵. جدول اطلاعات.....	۳۱۴
۲-۱۵. عنوان جداول.....	۳۱۴
۳-۱۵. نمودار خطی.....	۳۱۵
۴-۱۵. نمودارهای دایره‌ای و ستونی.....	۳۱۶
۵-۱۵. نمودار ستونی دوپاره.....	۳۱۸
۶-۱۵. جداول متقاطع.....	۳۱۸
۷-۱۵. ساخت جداول و نمودارها.....	۳۱۹
۸-۱۵. ملاحظات اخلاقی.....	۳۱۹
۹-۱۵. نتیجه‌گیری.....	۳۲۰
۱۰-۱۵. خلاصه نکات اصلی.....	۳۲۰
۱۱-۱۵. تمرینات تحقیقی.....	۳۲۱
فصل ۱۶. آماره‌های توصیفی و توزیع داده‌های تک متغیری.....	۳۲۳
۱-۱۶. سطح اندازه‌گیری و آماره‌ها.....	۳۲۴
۲-۱۶. اندازه‌گیری‌های گرایش به مرکز و پراکندگی.....	۳۲۴
۳-۱۶. اندازه‌گیری‌های گرایش به مرکز و پراکندگی با سطح اندازه‌گیری اسمی.....	۳۲۷
۴-۱۶. مُد.....	۳۲۷
۵-۱۶. اندازه‌گیری‌های گرایش به مرکز و پراکندگی با سطح اندازه‌گیری رتبه‌ای.....	۳۲۹
۶-۱۶. میانه.....	۳۲۹
۷-۱۶. ضرایب پراکندگی در سطح اندازه‌گیری رتبه‌ای.....	۳۳۰
۸-۱۶. دامنه چندکی.....	۳۳۰
۹-۱۶. اندازه‌گیری‌های گرایش به مرکز و پراکندگی سطح اندازه‌گیری فاصله‌ای یا نسبی.....	۳۳۱
۱۰-۱۶. میانگین.....	۳۳۱
۱۱-۱۶. محاسبه انحراف معیار.....	۳۳۳
۱۲-۱۶. توزیع نورمال.....	۳۳۳

۳۳۵.....	۱۳-۱۶. ملاحظات اخلاقی.....
۳۳۵.....	۱۴-۱۶. نتیجه‌گیری.....
۳۳۶.....	۱۵-۱۶. خلاصه نکات اصلی.....
۳۳۶.....	۱۶-۱۶. تمرینات تحقیقی.....
۳۳۹.....	فصل ۱۷. آماره‌های بررسی روابط میان دو متغیر.....
۳۴۰.....	۱-۱۷. اندازه‌های همبستگی و معنی‌داری آماری.....
۳۴۱.....	۲-۱۷. اندازه‌گیری همبستگی.....
۳۴۲.....	۳-۱۷. تعریف معنی‌داری آماری.....
۳۴۲.....	۴-۱۷. یک نمونه.....
۳۴۶.....	۵-۱۷. اندازه‌گیری‌های همبستگی و معناداری برای متغیرات اسمی.....
۳۴۹.....	۶-۱۷. مجذور خی X^2 (کای اسکویر).....
۳۵۲.....	۷-۱۷. درجه آزادی.....
۳۵۳.....	۸-۱۷. ضرایب همبستگی و تست معناداری برای متغیرهای رتبه‌ای: گاما.....
۳۵۴.....	۹-۱۷. ضرایب همبستگی و تست معناداری برای متغیرات فاصله‌ای یا نسبی.....
۳۵۵.....	۱۰-۱۷. نمودارسازی متغیرها.....
۳۵۶.....	۱۱-۱۷. نزدیکی روابط.....
۳۶۰.....	۱۲-۱۷. ملاحظات اخلاقی.....
۳۶۰.....	۱۳-۱۷. نتیجه‌گیری.....
۳۶۰.....	۱۴-۱۷. خلاصه نکات اصلی.....
۳۶۰.....	۱۵-۱۷. تمرینات تحقیقی.....
۳۶۱.....	فصل ۱۸. آماره‌های مربوط به بررسی روابط چندین متغیر.....
۳۶۱.....	۱-۱۸. تحلیل جدولی.....
۳۶۳.....	۲-۱۸. تحلیل رگرسیون چندگانه.....
۳۶۴.....	۳-۱۸. پیش فرض‌های تحلیل رگرسیون.....
۳۶۵.....	۴-۱۸. تفسیر نتایج رگرسیون چندگانه.....

۳۶۶.....	۵-۱۸. تفسیر ضرایب رگرسیون
۳۶۷.....	۶-۱۸. نحوه تفسیر R^2
۳۶۸.....	۷-۱۸. مسائل رایج در تحلیل رگرسیون چندگانه
۳۶۸.....	۸-۱۸. عدم وجود داده‌های فاصله‌ای
۳۶۹.....	۹-۱۸. تأثیرات مشترک (تعاملی)
۳۷۰.....	۱۰-۱۸. هبستگی چندگانه (میان متغیرات مستقل)
۳۷۲.....	۱۱-۱۸. مقایسه متغیرهای مستقل
۳۷۴.....	۱۲-۱۸. تحلیل مسیر
۳۷۶.....	۱۳-۱۸. مدل‌های یکطرفه و دوطرفه
۳۷۸.....	۱۴-۱۸. ملاحظات اخلاقی
۳۷۸.....	۱۵-۱۸. نتیجه‌گیری
۳۷۹.....	۱۶-۱۸. خلاصه نکات اصلی
۳۷۹.....	۱۷-۱۸. تمرینات تحقیقی
۳۸۱.....	فصل ۱۹. مقدمه‌ای بر روش‌های کیفی
۳۸۱.....	۱-۱۹. محدودیت‌های روش پژوهش کمی
۳۸۲.....	۲-۱۹. تعریف پژوهش کیفی
۳۸۳.....	۳-۱۹. مقایسه روش‌های کمی و کیفی پژوهش
۳۸۷.....	۴-۱۹. روش‌های پژوهشی مختلف برای پرسش‌های مختلف
۳۸۸.....	۵-۱۹. ملاحظات اخلاقی
۳۸۹.....	۶-۱۹. ملاحظات اخلاقی در روابط پژوهشگر و افراد تحت مطالعه
۳۹۰.....	۷-۱۹. اخلاقیات و احساسات شخصی
۳۹۱.....	۸-۱۹. خلاصه نکات اصلی
۳۹۳.....	فصل ۲۰. مشاهده مستقیم
۳۹۴.....	۱-۲۰. مشاهده مستقیم و روش علمی
۳۹۶.....	۲-۲۰. میزان اطلاع آگاهی افراد تحت مطالعه

۳۹۷.....	۳-۲۰. مشاهده آگاهانه.....
۳۹۷.....	۴-۲۰. مشاهده ناآگاهانه.....
۳۹۷.....	۵-۲۰. میزان ساختار یک مشاهده مستقیم.....
۳۹۸.....	۶-۲۰. مشاهده مستقیم منسجم.....
۳۹۸.....	۷-۲۰. مشاهده مستقیم غیر منسجم.....
۳۹۹.....	۸-۲۰. تکنیک‌های مشاهده مستقیم غیر منسجم.....
۴۰۳.....	۹-۲۰. تکنیک‌های مشاهده منسجم.....
۴۰۳.....	۱۰-۲۰. طراحی یک سیاهه مشاهده.....
۴۰۶.....	۱۱-۲۰. ارزیابی روائی و پایائی.....
۴۰۷.....	۱۲-۲۰. فرآیند نمونه‌گیری در مشاهده مستقیم.....
۴۰۷.....	۱۳-۲۰. نمونه‌گیری معرف.....
۴۰۸.....	۱۴-۲۰. نمونه‌گیری قضاوتی.....
۴۰۹.....	۱۵-۲۰. مقابله با تأثیرات متدولوژی در مشاهده مستقیم.....
۴۰۹.....	۱۶-۲۰. تقلیل واکنش افراد.....
۴۱۰.....	۱۷-۲۰. اختلاط پژوهشگر با اعضاء گروه تحت مطالعه.....
۴۱۱.....	۱۸-۲۰. جلب اعتماد.....
۴۱۱.....	۱۹-۲۰. اجتناب از جهت‌گیری شخصی.....
۴۱۲.....	۲۰-۲۰. ملاحظات اخلاقی.....
۴۱۲.....	۲۱-۲۰. نتیجه‌گیری.....
۴۱۳.....	۲۲-۲۰. خلاصه نکات اصلی.....
۴۱۳.....	۲۳-۲۰. تمرینات تحقیقی.....
۴۱۵.....	فصل ۲۱. متدولوژی گروه متمرکز.....
۴۱۶.....	۱-۲۱. چرا باید از روش گروه‌های متمرکز استفاده نمود؟.....
۴۱۶.....	۲-۲۱. محدودیت‌های روش پیمایشی.....
۴۱۷.....	۳-۲۱. محدودیت‌های مشاهدات مستقیم.....

- ۴۱۷-۲۱. امتیازات استفاده از گروه‌های متمرکز.....
- ۴۱۸-۲۱. محدودیت‌های گروه‌های متمرکز.....
- ۴۲۱-۲۱. در چه زمانی روش گروه‌های متمرکز سودمند است؟.....
- ۴۲۱-۲۱. استفاده از روش گروه متمرکز در تحقیقات اکتشافی.....
- ۴۲۲-۲۱. جرح و تعدیل ابزار جمع‌آوری داده‌ها.....
- ۴۲۲-۲۱. استفاده در تفسیر نتایج و یافته‌های پژوهش‌های کمی.....
- ۴۲۲-۲۱. استفاده در فرآیند مطالعات گروه.....
- ۴۲۳-۲۱. استفاده در طراحی و ارزیابی سیاست‌گذاری‌های عمومی.....
- ۴۲۳-۲۱. طراحی و اجرای گروه‌های متمرکز.....
- ۴۲۳-۲۱. نقش اهداف.....
- ۴۲۴-۲۱. انتخاب تعداد جلسات گروه‌های متمرکز.....
- ۴۲۵-۲۱. تعداد مناسب شرکت کنندگان در هر جلسه.....
- ۴۲۵-۲۱. انتخاب شرکت کنندگان.....
- ۴۲۶-۲۱. انتخاب محل تشکیل جلسه.....
- ۴۲۶-۲۱. مجری یا مدیر جلسه گروه متمرکز.....
- ۴۲۷-۲۱. برگزاری جلسات.....
- ۴۲۸-۲۱. تحلیل نتایج جلسات گروه.....
- ۴۲۹-۲۱. نحوه گزارش نتایج جلسات گروه متمرکز.....
- ۴۳۱-۲۱. ملاحظات اخلاقی.....
- ۴۳۱-۲۱. نتیجه‌گیری.....
- ۴۳۲-۲۱. خلاصه نکات اصلی.....
- ۴۳۲-۲۱. تمرینات تحقیقی.....
- ۴۳۳-۲۲. **مصاحبه تخصصی و نخبگان**.....
- ۴۳۴-۲۲. ۱- مصاحبه با نخبگان.....
- ۴۳۴-۲۲. ۲- تعریف نخبگان یا الیت.....

۴۳۴.....	۳-۲۲. مصاحبه با نخبگان و پیمایش
۴۳۶.....	۴-۲۲. کسب روائی و اعتبار
۴۳۶.....	۵-۲۲. تکنیک‌های مصاحبه نخبگان
۴۳۸.....	۶-۲۲. ترتیب دادن مصاحبه
۴۳۸.....	۷-۲۲. انجام مصاحبه با نخبگان
۴۴۱.....	۸-۲۲. مصاحبه با گروه‌های ویژه
۴۴۲.....	۹-۲۲. مصاحبه ویژه در مقابل مصاحبه پیمایشی
۴۴۲.....	۱۰-۲۲. ملاحظات اخلاقی
۴۴۳.....	۱۱-۲۲. نتیجه‌گیری
۴۴۴.....	۱۲-۲۲. خلاصه نکات اصلی
۴۴۴.....	۱۳-۲۲. تمرینات تحقیقی
۴۴۵.....	فصل ۲۳. نوشتن گزارش تحقیق
۴۴۶.....	۱-۲۳. طرح نگارش
۴۴۶.....	۲-۲۳. ساختار
۴۴۷.....	۳-۲۳. مقدمه
۴۴۷.....	۴-۲۳. مرور ادبیات تحقیق
۴۴۷.....	۵-۲۳. روش تحقیق و متدولوژی
۴۴۸.....	۶-۲۳. نتایج و یافته‌ها
۴۴۸.....	۷-۲۳. نتیجه‌گیری
۴۴۹.....	۸-۲۳. سبک نگارش
۴۵۰.....	۹-۲۳. عنوان و چکیده گزارش
۴۵۰.....	۱۰-۲۳. ملاحظات اخلاقی
۴۵۱.....	۱۱-۲۳. نتیجه‌گیری
۴۵۱.....	۱۲-۲۳. خلاصه نکات اصلی
۴۵۱.....	۱۳-۲۳. تمرینات تحقیقی

فصل ۲۴. مرور و خلاصه مطالب	۴۵۳
۱-۲۴. فرضیه‌سازی، مقیاس‌ها و یک طرح تحقیق	۴۵۳
۲-۲۴. بیان فرضیات	۴۵۴
۳-۲۴. عملیاتی کردن فرضیات	۴۵۴
۴-۲۴. انتخاب مقیاسها	۴۵۴
۵-۲۴. انتخاب یک طرح تحقیق	۴۵۵
۶-۲۴. انتخاب نحوه تحلیل داده‌ها	۴۵۵
۷-۲۴. جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها	۴۵۶
۸-۲۴. استفاده از روش‌های چندگانه	۴۵۶
۹-۲۴. اکتشاف موضوع تحقیق	۴۵۷
۱۰-۲۴. فهرست و ارسی قضاوت بر کیفیت تحقیق	۴۵۷
۱۱-۲۴. فهرست ارزیابی یک تحقیق تجربی	۴۵۸
منابع و مأخذ	۴۶۱
نمایه	۴۶۹

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»
وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ
(قرآن کریم، سوره مبارکه النمل، آیه شریفه ۱۵)

سخن ناشر

فلسفه وجودی دانشگاه امام صادق علیه السلام که از سوی ریاست دانشگاه به کرات مورد توجه قرار گرفته، تربیت نیروی انسانی‌ای متعهد، بانقوا و کارآمد در عرصه عمل و نظر است تا از این طریق دانشگاه بتواند نقش اساسی خود را در سطح راهبردی به انجام رساند. از این حیث «تربیت» را می‌توان مقوله‌ای محوری یاد نمود که وظایف و کارویژه‌های دانشگاه، در چارچوب آن معنا می‌یابد؛ زیرا که «علم» بدون «تزکیه» بیش از آنکه ابزاری در مسیر تعالی و اصلاح امور جامعه باشد، عاملی مشکل ساز خواهد بود که سازمان و هویت جامعه را متأثر و دگرگون می‌سازد.

از سوی دیگر «سیاست‌ها» تابع اصول و مبادی علمی هستند و نمی‌توان منکر این تجربه تاریخی شد که استواری و کارآمدی سیاست‌ها در گرو انجام پژوهش‌های علمی و بهرمندی از نتایج آنهاست. از این منظر پیشگامان عرصه علم و پژوهش، راهبران اصلی جریان‌های فکری و اجرایی به حساب می‌آیند و نمی‌توان آینده درخشانی را بدون توانایی‌های علمی - پژوهشی رقم زد و سخن از «مرجعیت علمی» در واقع پاسخ‌گویی به این نیاز بنیادین است.

دانشگاه امام صادق علیه السلام در واقع یک الگوی عملی برای تحقق ایده دانشگاه اسلامی در شرایط جهان معاصر است. الگویی که هم اکنون ثمرات نیکوی آن در فضای ملی و بین‌المللی قابل مشاهده است. طبعاً آنچه حاصل آمده محصول نیت خالصانه و جهاد علمی مستمر مجموعه بنیانگذاران و دانش‌آموختگان این نهاد است که امید می‌رود با اتکاء به تأییدات الهی و تلاش همه‌جانبه اساتید، دانشجویان و مدیران دانشگاه، بتواند به مرجعی تمام عیار در گستره جهانی تبدیل گردد.

معاونت پژوهشی دانشگاه امام صادق علیه السلام با توجه به شرایط، امکانات و نیازمندی جامعه در مقطع کنونی با طرحی جامع نسبت به معرفی دستاوردهای پژوهشی دانشگاه، ارزیابی سازمانی - کارکردی آن‌ها و بالاخره تحلیل شرایط آتی اقدام نموده که نتایج این پژوهش‌ها در قالب کتاب، گزارش، نشریات علمی و... تقدیم علاقه‌مندان می‌گردد. هدف از این اقدام - ضمن قدردانی از تلاش خالصانه تمام کسانی که با آرمان و اندیشه‌ای بزرگ و ادعایی اندک در این راه گام نهادند- درک کاستی‌ها و اصلاح آنهاست تا از این طریق زمینه پرورش نسل جوان و علاقه‌مند به طی این طریق نیز فراهم گردد؛ هدفی بزرگ که در نهایت مرجعیت **مکتب علمی امام صادق علیه السلام** را در گستره بین‌المللی به همراه خواهد داشت. (ان‌شاءالله)

ولله الحمد

معاونت پژوهشی دانشگاه

مقدمه مترجم

پژوهش‌های تجربی و میدانی در علوم سیاسی در کشور ما بسیار نوپاست. توسعه و گسترش روش‌های تجربی تنها در سایه آموزش و تربیت نیروی انسانی متخصص که با ابزارهای نوین در این عرصه آشنا باشند امکان‌پذیر است. اگر چه خوشبختانه در سال‌های اخیر فعالیت‌های گسترده‌ای در این زمینه در کشور صورت پذیرفته است ولی تا رسیدن به استانداردهای مطلوب در این زمینه هنوز فاصله داریم. کتاب حاضر از جمله کتاب‌هایی است که با جمع‌آوری روش‌های اصلی در حوزه مطالعات کمی و کیفی تلاش کرده است که یک تصویر کلی از این روش‌ها بدست دهد. لازم به تذکر است که بدلیل کلی بودن مطالب فصول طبیعی است فرصتی برای پرداختن به جزئیات هر یک از این روش‌ها وجود نداشته و از این رو علاقه‌مندان را به منابع ارائه شده در آخر کتاب ارجاع می‌دهیم.

دامنه تکنیک‌های تحقیق چه در حوزه روش‌های کمی و چه در حوزه روش‌های کیفی آنچنان گسترده است که در هر زمینه صدها کتاب اصلی نگاشته شده است بنابراین اختصاص تنها یک یا دو فصل در این کتاب تنها خوانندگان را با کلیات مبحث آشنا می‌کند.

با توجه به اینکه متن این کتاب با اوضاع و احوال جامعه آمریکا نگاشته شده است مترجم تا جایی که ممکن بوده از مثال‌های بومی استفاده کرده است بدون آنکه در اصل موضوع خدشه‌ای وارد شده باشد. مترجم امیدوار است متن این کتاب بتواند کمکی هر چند اندک به جامعه پژوهشگران تجربی در حوزه‌های اجتماعی و سیاسی بنماید. در به‌پایان رساندن ترجمه این کتاب از زحمات آقای رضا عبداللهی که در تایپ و سازمان‌دهی آن نقش عمده‌ای داشته است تشکر می‌نمایم و همچنین از دخترم مینا افخمی که در اسکن و تایپ منابع انگلیسی به من یاری رساند تشکر می‌کنم. از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه امام صادق(ع) که امکان عملی تحقق این اثر را فراهم آورد و همچنین با صبر و حوصله منتظر به اتمام رسیدن پروژه شدند صمیمانه سپاسگزارم. بدیهی است مسئولیت هرگونه خطا و اشتباه تنها متوجه مترجم است.

دکتر رضا افخمی

بهمن ۱۳۹۰

دانشگاه Essex - انگلیس

فرآیند تحقیق

- چرا علم پیشرفت کرده است؟
- مشخصات روش تحقیق در علوم سیاسی چیست؟
- برای بررسی مسائل آیا تنها روش‌های کمی وجود دارند؟

کنجکاوی و ضرورت موتور محرکه کاوش انسانی است. شناخت جهان پیرامون یا بدلیل نفس شناخت و یا به جهت پیشرفت و ارتقاء در بهره‌برداری از مواهب در دسترس است. در هر صورت هر اندازه نسبت به شرایط جهان فیزیکی و اجتماعی پیرامون خود اطلاع داشته باشیم میزان توانائی ما در بهره‌وری و سازگاری با شرایط بهتر خواهد شد. دانش علوم سیاسی همانند دیگر علوم از این قاعده مستثنی نیست. بدین ترتیب عامل اصلی در شناخت و تغییر محیط سیاسی، همانا شناخت بیشتر درباره محیط سیاسی است.

۱-۱. تقاضا برای شناخت

مسئله شناخت دو سؤال دیگر را مطرح می‌سازد. یک، چگونه شناخت پیدا کنیم؟ دو، چگونه آنچه را که می‌دانیم بکار ببریم؟ پرسش اول مربوط به روش شناسی است و حال آنکه پرسش دوم به اخلاق و حوزه مرجحات بر می‌گردد. در مورد اول درصدد کسب دانش و ساختار نظری آن هستیم و در مورد دوم با الزامات اخلاقی و مسائل

پیرامون آن سروکار داریم. هر دو پرسش علاوه بر استفاده از تجربه، قضاوت شخصی را نیز می‌طلبد که با تلاش ویژه فکری همراه است.

۱-۲. اکتساب دانش

در اینکه «ما چگونه می‌دانیم» ضرورت دارد قواعد مشخص و معینی را در تعریف واقعیت سیاسی پیش‌بینی نمائیم. به‌طور مثال واقعیت سیاسی یا منبعث از تجربه است و یا به نحوه‌ی مشاهده‌ی ما از سیستم سیاسی شکل گرفته است. سؤال اینجاست، سیستم سیاسی چیست؟ چه نوع مشاهداتی از سیستم سیاسی مطرح هستند؟ آیا قادر به مشاهده‌ی همه حوادث سیاسی محتمل هستیم و یا اینکه محدودیتی وجود دارد؟ آیا واقعیت سیاسی محصول نحوه‌ی مشاهده‌ی ما است یا و اینکه منعکس‌کننده‌ی خود سیستم می‌باشد؟ بنابراین تعریف، مشاهده‌گران مختلف، تجارب و دیدگاه‌های متفاوتی خواهند داشت که نه تنها در نتیجه‌گیری و شناخت آنها از واقعیت سیاسی مؤثر است بلکه روش‌شناسی شناخت سیستم سیاسی را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. حاصل این امر، مجموعه‌ای از دانش کاملاً فردی است که مکانیسمی برای تعامل و شراکت قائل نیست. بدین ترتیب مسئله اینک چگونه بدانیم در ارتباط نزدیک با مسئله تعریف واقعیت براساس روش‌های همه فهم و استفاده از زبان مشترک در شناخت و تعامل آن با دیگر هم‌تایان است. بدیهی است پس از آنکه نسبت به چگونه دانستن توافق حاصل شد نسبت به مسئله مرحله بعدی یعنی محتوای آنچه می‌دانیم توافق حاصل می‌شود.

۱-۳. استفاده از دانش

اینکه ما چگونه از دانش بدست آمده استفاده کنیم یک موضوع کاملاً متفاوت است که نیاز به سنت و توضیحات مشترک ندارد هر چند که هنوز نیاز به یک زبان مشترک برای تعامل و گفتگو وجود دارد. بدین ترتیب، تصمیم بر استفاده و اجرای دانش بدست آمده در بهترین و یا مطلوبترین وضعیت کاملاً تصمیم شخصی و ذهنی است. خواسته‌ها و نیازهای افراد در ترجیح یک تصمیم بر تصمیمات دیگر می‌تواند از قضاوت ارزشی

مشترک پیروی نکند هر چند وجود آن مطلوب است. به طور مثال در مورد میزان وضع مالیات‌ها هرگونه تصمیم کاملاً مبتنی بر ایدئولوژی، شرایط سیستم سیاسی و دیگر ساختارهای سیاسی اقتصادی بستگی دارد که می‌تواند بخش‌های مختلف جامعه را تحت تأثیر قرار دهد. پائین آوردن مالیات‌ها هر چند به طبقه متوسط جامعه کمک می‌کند ولی اگر این کاهش به همراه کاهش دیگر خدمات عمومی از سوی دولت باشد شاید بخش‌های فقیر، سالمند و یا افراد از کار افتاده را متضرر سازد. بنابراین نحوه اجرای این دانش کاملاً به مرحلجات فردی، حزبی و ایدئولوژیک یک حزب سیاسی بستگی دارد که چگونه از آن استفاده نماید.

۴-۱. تحلیل تجربی (عینی) در مقابل تحلیل ارزشی

دانشمندان علوم سیاسی بین کسب دانش سیاسی و نحوه استفاده از آن تمایز قائلند. تحلیل تجربی با چگونگی و محتوای کسب دانش سیاسی ارتباط دارد و حال آنکه نحوه استفاده از این دانش سیاسی در حوزه تحلیل ارزشی جای دارد.

تحلیل تجربی اساساً متوجه توسعه و استفاده از یک زبان مشترک در توصیف و تبیین واقعیت سیاسی است. تحلیل تجربی می‌تواند به صورت کمی یعنی استفاده از مقایسه‌های آماری مشخصات موضوعات و موارد مختلف باشد و یا به صورت کیفی یعنی با استفاده از شناخت خود پژوهشگر از همان موضوعات و موارد تحقیق صورت یابد.

تحلیل ارزشی در پی توسعه و بررسی اهداف ذهنی، ارزش‌ها، قواعد اخلاقی در جهت راهنمایی ما در اجرای آنچه که از واقعیات فراگرفته‌ایم، می‌باشد. بنابراین در این کتاب هر چند تأکید بر تحلیل سیاسی تجربی است اما در عین حال به چارچوب فضای تحلیل ارزشی نیز که دانش تحلیل تجربی در طی آن تفسیر می‌شود اشاره دارد. تحلیل ارزشی بخودی خود و بدون پایه‌های عینی تجربی، پژوهشگر را به قضاوت‌های ارزشی که در واقعیت هیچ‌گونه نقشی ندارد رهنمون می‌سازد و از آن طرف تحلیل تجربی که به ملاحظات ارزشی توجه ندارد به مجموعه‌ای از حقایق و مشاهدات که در خلأ تکوین یافته‌اند منجر می‌شود که اهمیت خاصی نخواهد داشت. بنابراین در کنکاش

سیاسی هر دو نوع تحلیل تجربی و ارزشی باید مدنظر قرار گیرد تا با افزایش حداکثری دانش سیاسی به شناخت واقعیت سیستم کمک نماید.

۱-۵. دانش علمی

با این پیش فرض، پژوهش علمی به عنوان روش شناخت و زبان مشترک تحقیق تلقی خواهد شد.

پژوهش علمی قطعاً تنها راه شناخت ولسی در بسیاری از موارد و برای اهداف متعدد مؤثرترین روش می باشد.

افراد اشیاء را از طریق تجربه خود می شناسند اما همه افراد تجربه یکسانی را نخواهند داشت. از طرف دیگر افراد نمی توانند مطمئن باشند که از طریق مشاهده سازمان نیافته قادر به شناخت همه یا حتی گروهی از حقایق مرتبط خواهند بود. شناخت حسی اشیاء می تواند برای گروهی معتبر باشد اما چنین شناختی (روش) نمی تواند همه گیر باشد. هر چند بخشی از اهداف و استفاده های بشری را تأمین می نماید اما شراکت در حقایق و نتایج حاصله نیاز به روش علمی است که قابل تعامل، ارتباط و جامع و کامل باشد.

۱-۶. روش علمی

تحقیق علمی، آشکار، نظاممند و کنترل شده است. روش علمی از این جهت آشکار است که همه قواعد برای بررسی و توصیف واقعیت مورد مطالعه به صراحت بیان شده است. هیچ موضوع پنهان وجود ندارد و هیچ چیزی تنها براساس اعتقاد پذیرفته نمی شود. تحقیق علمی از این رو نظام مند است که همه مستندات به نحوی با استدلال و یا مشاهده با دیگر مستندات ارتباط می یابند. هیچ گونه توضیح اضافی و یا بی توجهی در ارزش تحقیق مجاز شمرده نمی شود و یا تحمل نمی گردد. تحقیق علمی از طرفی کنترل شده است. پدیده تحت مطالعه تاسر حدی که توان فکری وجود دارد مورد مذاقه قرار می گیرد. نتایج تعمیم یافته ها تنها پس از بررسی های همه جانبه و ارزیابی های

موشکافانه و در عین حال محتاطانه صورت می‌پذیرد. تحقیق علمی دقیقاً بدلیل همه این خصوصیات دریچه‌ جدیدی از شناخت واقعیت به پژوهشگران باز می‌کند و البته به همین دلیل است که روش علمی در تحقیقات علوم سیاسی نیز به کار می‌رود. تحقیق علمی یعنی کنکاشی که با روش علمی رهنمون می‌شود و امکان شناخت واقعیت و ارزیابی راه‌های آن را بدست می‌دهد. از آنجایی که آن روش‌ها به‌طور مشترک توسط صاحبان فن فهمیده می‌شود امکان توسعه روش‌های کنکاش را نیز فراهم می‌سازد. تحقیق علمی یک روش خود اصلاح‌گر است که دائماً در حال توسعه روش شناخت می‌باشد.

علوم سیاسی به‌عنوان یک رشته همواره جنبه علمی نداشته است. دانشمندان علوم سیاسی اولیه بیشتر در حوزه فلسفه آموزش می‌دیده‌اند تا در حوزه علوم اجتماعی. غالب آثار اولیه تجربی در علوم سیاسی جنبه تفسیری و تا حدی نامنظم بوده بطوری که امروزه بر سر آنکه دانشمندان سیاسی معاصر چه چیزی را می‌توانند یا باید بیابند اختلاف نظر وجود دارد. در سال‌های اخیر رشته علوم سیاسی با شکاف‌های عمیقی میان پژوهشگران خود روبه‌رو بوده است. موضوع مورد اختلاف آنها این است که اساساً آیا علم و روش علمی بهترین روش شناخت برای آنها است؟ در این راستا انجمن آمریکائی علوم سیاسی علاوه بر ژورنال معروف خود یعنی *American Political Science Review* در صدد انتشار ژورنال جدید دیگر تحت عنوان «دیدگاه‌هایی در سیاست» در سال ۲۰۰۳ اقدام نمود. بدین صورت که ژورنال اولی به مقالاتی که با روش‌های تجربی علمی نگاشته می‌شوند اختصاص دارد و ژورنال دوم آراء پژوهشگران سیاسی که ارزش‌های دیگر در تحقیقات سیاسی دارند منعکس می‌نماید. استفاده از روش علمی در تحقیقات سیاسی از اوائل دهه ۴۰ در آمریکا آغاز شد و به‌طور فراینده‌ای دانشمندان علوم سیاسی بر این باور شدند که برای شناخت رفتار افراد، سازمانها و حکومتها، استفاده از روش علمی در تکرار نتایج رجحان دارد.

۱-۷. تحقیق علمی

تحقیق اجتماعی عبارت است از روش آزمایش تئوری‌ها و فرضیات با استفاده از قواعد معین تحلیل براساس مشاهده و تفسیر واقعیت تحت شرایط کاملاً تعریف شده می‌باشد. فراگیری این قواعد و شرایط جهت کسب دانش و ایجاد ارتباط در علوم سیاسی ضروری است.

۱-۸. فرآیند تحقیق

پژوهش در علوم سیاسی عبارت از فرآیند جمع‌آوری و تفسیر اطلاعات است. این فرآیند دارای شش مرحله است که به‌طور نزدیکی با هم در ارتباط هستند. مرحله (۱) فرموله کردن نظریه، مرحله (۲) عملیاتی کردن آن نظریه، مرحله (۳) انتخاب تکنیک مناسب پژوهش، مرحله (۴) مشاهده رفتار، مرحله (۵) تحلیل داده‌ها، و مرحله (۶) تفسیر نتایج و یافته‌ها می‌باشد. این شش مرحله مبنای ساختار این کتاب و همچنین پژوهش سیاسی می‌باشد.

۱-۹. فرموله کردن نظریه

اولین قدم در انجام یک پژوهش سیاسی، انتخاب و سامان‌دهی پرسش اصلی تحقیق است. و دقیقاً در این نقطه است که اهمیت بکارگیری هر دو رهیافت تجربی و ارزشی^۱ مشخص می‌شود. اینکه چه معیاری باید در پرسش تحقیق ملاک گرفته شود؟ آیا علائق شخصی پژوهشگر و یا علائق جمعی ملاک است؟ پرسش تحقیق هم می‌تواند تنها بدلیل ضرورت پاسخ‌دهی به یک نیاز علمی مطرح باشد و یا اینکه ضرورت نیاز و مشکل جامعه در یافتن راه‌حلی فوری برای تبیین پدیده‌ای انگیزه انجام تحقیق را فراهم آورد.

در هر صورت هر یک از دو نوع پرسش، در ارتباط نزدیک با پژوهش بنیادی و پژوهش کاربردی خواهند بود. هر چند این دو پژوهش ضرورتاً نفی‌کننده یکدیگر

نیستند ولی در رقابت با یکدیگر می‌باشند. به‌طور مثال آیا باید عوامل فرضی مؤثر خشم و غضب را در شرایط تنش جهت شناخت بهتر در پیش‌بینی مدل پیچیده رفتار انسانی مورد مطالعه قرار دهیم و یا اینکه در عوض عوامل شورش و راه‌های مبارزه و یا پیش‌گیری آن را مورد بررسی قرار دهیم؟ آیا باید فرآیند تصمیم‌گیری رهبران سیاسی را به‌منظور شناخت مدیریت رهبری آن بررسی و یا برعکس باید تمرکز را بر شناخت و پیش‌گیری تصمیماتی که منجر به جنگ می‌شود نمود؟ کمبود منابع انجام پژوهش یعنی پول، زمان و نیروی انسانی متخصص همواره رقابت و درگیری میان انجام پژوهش‌های بنیادی که معمولاً در درازمدت نتیجه می‌دهد به همراه دارد. انتخاب نوع پژوهش البته گذشته از فشارهای بیرونی به ارزش‌های شخصی پژوهشگر نیز بستگی دارد. هنگامی که مسئله تحقیق و نوع تلاش پژوهشی مشخص گردید. لازم است چارچوب پرسش تحقیق مشخص گردد. بدین منظور آن جنبه از سؤال تحقیق که برای پژوهشگر مطلوب‌تر است باید مشخص گردد. این بدان جهت است که اساساً انجام تحقیق علمی معمولاً زمان برو با تلاش و کوشش فراوان همراه است و پژوهشگر باید به موضوع پرسش تحقیق کاملاً علاقه‌مند باشد. از طرف دیگر پژوهشگر باید عناصر و اجزاء مختلف موضوع تحقیق را بدقت مورد بررسی قرار دهد، تا موارد مرتبط مهم با پژوهش کشف گردد. از توانائی مشاهده، استدلال و همچنین تجربه گذشته پژوهش در شناخت عوامل رفتاری که درصدد شناخت می‌باشیم نباید غافل شد.

۱-۱۰. نمونه‌ای از تحقیق

جامعه فرضی A را در نظر بگیرید که فقط دارای رستوران و پمپ بنزین است. حال اگر قرار باشد رفتار انتخاباتی و مردم این جامعه در تمایل به رأی دادن به حزب دمکرات یا جمهوریخواه بررسی شود افراد جامعه تحت مطالعه در دو جهت از یکدیگر متفاوت خواهند بود یا آنها صاحب کار و یا مستخدم هر یک از فعالیت‌های اقتصادی فوق هستند. هر یک از این مشخصات که اصطلاحاً به آن متغیر می‌گوئیم با مشخصات فرد معینی ارتباط دارد. بدین صورت یک فرد ممکن است مستخدم (۱) یک رستوران (۲)